

PLAN FÖR GENOMFÖRANDE AV ISTANBULKONVENTIONEN 2018–2021

Social- och hälsovårdsministeriets publikationer 2017:17

Plan för genomförande av Istanbulkonventionen 2018–2021

*Suomi
Finland*
100

Social- och hälsovårdsministeriet

ISBN PDF 978-952-00-3971-4

Pärmbild: Istockphoto

Layout: Statsrådets förvaltningsenhet /
enheten för informationsstöd och publikationer/ Anja Järvinen

Helsingfors 2017

Presentationsblad

Utgivare	Social- och hälsovårdsministeriet	December 2017	
Författare	Kommissionen för bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet		
Publikationens titel	Plan för genomförande av Istanbulkonventionen 2018–2021		
Publikationsseriens namn och nummer	Social- och hälsovårdsministeriets publikationer 2017:16		
Temar	Bekämpning av våld mot kvinnor och våld i hemmet		
ISBN PDF	978-952-00-3971-4	ISSN PDF	1797-9854
URN-adress	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-3971-4		
Sidantal	30	Språk	Svenska
Nyckelord	kvinnans ställning, våld i hemmet, våld i nära relationer		
Referat	<p>Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet (nedan Istanbulkonventionen eller konventionen, FördrS 53/2015) trädde i kraft i Finland den 1 augusti 2015. Istanbulkonventionen omfattar alla former av våld mot kvinnor. I konventionen uppmanas parterna att tillämpa konventionen på alla personer som utsätts för våld i hemmet med särskild fokus på kvinnor och flickor som utsätts för könsrelaterat våld. I Finland tillämpas konventionen också på män och pojkar som utsätts för våld i hemmet.</p> <p>Målet med Istanbulkonventionen är i första hand att förebygga våld, men konventionen innehåller också många skyldigheter att skydda och hjälpa personer som utsätts för våld samt att se till att förövare av våldshandlingar ställs till straffrättsligt ansvar för sina handlingar. I konventionen förutsätts dessutom att parterna samordnar genomförandet av dessa skyldigheter, vilket Finland strävar efter att göra genom denna genomförandeplan.</p> <p>Sammanlagt 46 åtgärder ska vidtas, och de fördelar sig mellan olika förvaltningsområden. Genomförandet av åtgärderna inleds huvudsakligen år 2018, och de berörda organisationerna medverkar i genomförandet av flera artiklar. Genomförandeplanen upprättas för fyra år i sänder, men utfallet följs upp årligen och planen kompletteras vid behov.</p>		
Förläggare	Social- och hälsovårdsministeriet		
Beställningar/distribution	Elektronisk version: julkaisut.valtioneuvosto.fi Beställningar: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

Kuvailulehti

Julkaisija	Sosiaali- ja terveysministeriö	joulukuu 2017	
Tekijät	Naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjunnan toimikunta		
Julkaisun nimi	Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelma 2018–2021		
Julkaisusarjan nimi ja numero	Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2017:16		
Teema	Naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjunta		
ISBN PDF	978-952-00-3971-4	ISSN PDF	1797-9854
URN-osoite	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-3971-4		
Sivumäärä	30	Kieli	Ruotsi
Asiasanat	lähisuhdeväkivalta, naisen asema, perheväkivalta		
Tiivistelmä	<p>Euroopan neuvoston yleissopimus naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta (jäljempänä Istanbulin sopimus tai sopimus, Sops 53/2015) astui Suomessa voimaan 1.8.2015. Istanbulin sopimus kattaa kaikki naisiin kohdistuvan väkivallan muodot. Sopimus kannustaa osapuolia soveltamaan sopimusta kaikkiin perheväkivallan uhreihin, kiinnittäen erityistä huomiota naisiin ja tyttöihin sukupuoleen perustuvan väkivallan uhreina. Suomessa sopimusta sovelletaan myös miehiin ja poikiin, joihin kohdistuu perheväkivaltaa.</p> <p>Istanbulin sopimus painottuu väkivallan ennaltaehkäisyyn, mutta se sisältää runsaasti velvoitteita myös väkivallan uhrien suojelemiseksi ja auttamiseksi sekä väkivallan tekijöiden saattamiseksi rikosoikeudelliseen vastuuseen teoistaan. Lisäksi sopimus edellyttää osapuolilta sen velvoitteiden toimeenpanon yhteensovittamista, johon tämä toimeenpanosuunnitelma Suomen osalta tähtää.</p> <p>Toimenpiteitä on yhteensä 46, ja ne kohdentuvat eri hallinnonaloille. Toimenpiteiden toimeenpano käynnistyy pääosin vuonna 2018, ja järjestöt ovat mukana usean artiklan toimeenpanossa. Toimeenpanosuunnitelma laaditaan neljäksi vuodeksi kerrallaan, mutta sen toteutumista seurataan vuosittain ja sitä täydennetään tarvittaessa.</p>		
Kustantaja	Sosiaali- ja terveysministeriö		
Julkaisun myynti/ jakaja	Sähköinen versio: julkaisut.valtioneuvosto.fi Julkaisumyynti: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

Description sheet

Published by	Ministry of Social Affairs and Health	December 2017	
Authors	Committee for combating violence against women and domestic violence		
Title of publication	Action plan for the Istanbul Convention for 2018–2021		
Series and publication number	Publications of the Ministry of Social Affairs and Health 2017:16		
Subject	Combating violence against women and domestic violence		
ISBN PDF	978-952-00-3971-4	ISSN (PDF)	1797-9854
Website address (URN)	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-3971-4		
Pages	30	Language	Swedish
Keywords	domestic violence, Intimate partner violence, status of women		
Abstract			
<p>The Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence (Finnish Treaty Series 53/2015, hereinafter referred to as the Istanbul Convention or the Convention) entered into force in Finland on 1 August 2015. The Istanbul Convention covers all forms of violence against women. The Convention encourages the Parties to apply the Convention to all victims of domestic violence, paying particular attention to women and girls as victims of gender-based violence. In Finland, the Convention is also applicable to men and boys experiencing domestic violence.</p> <p>The Istanbul Convention focuses on the prevention of violence, but it also contains plenty of obligations on protecting and helping victims of violence and on bringing perpetrators to justice. Furthermore, the Convention requires the Parties to coordinate its implementation, which is the aim of this Action plan.</p> <p>The Action plan contains a total of 46 measures for different administrative branches. The implementation of the measures will mostly start in 2018, with NGOs involved in the implementation of several Articles. The Action plan is drawn up for a four-year period, but the Committee for Combating Violence against Women and Domestic Violence will monitor its progress on an annual basis, supplementing it as required.</p>			
Publisher	Ministry of Social Affairs and Health		
Publication sales/ Distributed by	Sähköinen versio: julkaisut.valtioneuvosto.fi Julkaisumyynti: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

INNEHÅLL

Plan för genomförande av Istanbulkonventionen 2018–2021	11
Inledning	11
Åtgärder som föreslås	13
Förebyggande åtgärder	13
Åtgärder ämnade att skydda offer	20
Åtgärder för att se till att förövarna ställs till svars	26
Samordning av åtgärderna	28

PLAN FÖR GENOMFÖRANDE AV ISTANBULKONVENTIONEN 2018–2021

Inledning

Våldet mot kvinnor är ett erkänt människorättsproblem världen över och ett betydande problem även i Finland. En undersökning som EU:s byrå för grundläggande rättigheter publicerade 2014 ger vid handen att 30 procent av alla finländska kvinnor i åldern 18–74 år har blivit utsatta för fysiskt eller sexuellt våld av sin nuvarande eller en tidigare partner. Finland har de facto fått flera anmärkningar av internationella organ på grund av att de åtgärder som vidtagits för att förebygga våld mot kvinnor har varit otillräckliga.

Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet (nedan Istanbulkonventionen eller konventionen, FördrS 53/2015) trädde i kraft i Finland den 1 augusti 2015. Istanbulkonventionen innehåller bestämmelser om att våld mot kvinnor och våld i hemmet ska förebyggas och elimineras, att våldsoffer ska skyddas och att våldsförövare ska ställas till svars för sina gärningar.

Istanbulkonventionen omfattar alla former av våld mot kvinnor. I konventionen uppmanas parterna att tillämpa konventionen på alla personer som utsätts för våld i hemmet med särskild fokus på kvinnor och flickor som utsätts för könsrelaterat våld. I Finland tillämpas konventionen också på män och pojkar som utsätts för våld i hemmet.

Syftet med Istanbulkonventionen är i första hand att förebygga våld, men konventionen innehåller också många skyldigheter att skydda och hjälpa personer som

utsätts för våld samt att se till att förövare av våldshandlingar ställs till straffrättsligt ansvar för sina handlingar. I konventionen förutsätts dessutom att parterna samordnar genomförandet av dessa skyldigheter, vilket Finland strävar efter att göra genom denna genomförandeplan. Genomförandeplanen har sammanställts av kommissionen för bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet (NAPE), som är ett sådant samordningsorgan som förutsätts i artikel 10 i Istanbulkonventionen.

Sammanlagt 46 åtgärder ska vidtas, och de fördelar sig mellan olika förvaltningsområden. Åtgärderna utgör en fortsättning på det program för att minska våldet mot kvinnor som genomfördes under 2010–2015. De bygger på synpunkter på vad som är mest brådskande med tanke på genomförandet av Istanbulkonventionen under åren 2018–2021. Dessa synpunkter har identifierats och bearbetats i samarbete med organisationerna, och de har behandlats vid NAPE:s möten. Genomförandeplanen innefattar således inte alla framtida utvecklingsobjekt, och den redogör inte för all verksamhet på detta område inom den offentliga förvaltningen eller bland organisationerna. Samarbetet mellan myndigheter och organisationer har starka anor i Finland, och organisationerna medverkar i genomförandet av flera artiklar.

Genomförandet av åtgärderna inleds huvudsakligen år 2018. Genomförandeplanen upprättas för fyra år i sänder, men NAPE följer upp dess utfall årligen och kompletterar den vid behov. På så sätt blir det möjligt att genomföra Istanbulkonventionen på ett dagsaktuellt sätt och reagera på föränderliga fenomen när det gäller våld mot kvinnor.

Tills vidare har inga särskilda anslag anvisats för genomförandet av Istanbulkonventionen. Finansieringen av åtgärderna fastställs varje år i samband med ministeriernas egen anslagsplanering. För en del av åtgärderna har finansieringsbehovet redan bedömts.

I genomförandeplanen har man tagit hänsyn till den kommande vård- och landskapsreformen, som på ett väsentligt sätt även berör de tjänster som fastställs i Istanbulkonventionen.

Utöver det nationella genomförandet har denna fråga också internationella dimensioner: Finlands utrikespolitik har redan länge betonat vikten av att stödja kvinnornas ställning som en del av vår utvecklingspolitik. Arbetet för att bekämpa våldet

mot kvinnor framskrider även på det internationella planet i och med att Finland inom arbetsgruppen för grundläggande rättigheter, medborgerliga rättigheter och fri rörlighet för personer fortsätter att tillsammans med de övriga medlemsländerna och kommissionen främja EU:s anslutning till Istanbulkonventionen. Genomförandet av Istanbulkonventionen följs upp av den internationella expertgruppen GREVIO, som inleder sin bedömning av Finland i slutet av 2017.

Åtgärder som föreslås

Förebyggande åtgärder

Artikel 9

Frivilligorganisationer och det civila samhället

Parterna ska på alla nivåer erkänna, uppmuntra och stödja det arbete som berörda frivilligorganisationer och det civila samhället utför för att bekämpa våld mot kvinnor och skapa ett effektivt samarbete med dessa organisationer.

Särskilda åtgärder för genomförande av artikel 9:

- **SHM/NAPE:** Samarbetet med frivilligorganisationerna ska främjas när det gäller att bekämpa våld mot kvinnor och våld i hemmet. Inom NAPE grundas en sektion med representanter för organisationerna som har till uppgift att bland annat kartlägga och stödja organisationernas åtgärder för genomförande av Istanbulkonventionen.

Artikel 11

Datainsamling och forskning

1. För att tillämpa denna konvention ska parterna åta sig att

a. regelbundet samla in uppdelade relevanta statistiska uppgifter om ärenden om alla former av våld som faller inom ramen för denna konvention,

b. stödja forskning om alla former av våld som faller inom ramen för denna konvention för att ta reda på våldets grundorsaker, konsekvenser och förekomst och antal fällande domar samt hur effektiva åtgärderna för att tillämpa denna konvention är.

2. Parterna ska sträva efter att regelbundet utföra befolkningsbaserade undersökningar för att bedöma den allmänna förekomsten av och utvecklingstendenser för alla former av våld som faller inom ramen för denna konvention.

3. Parterna ska förse den expertgrupp som avses i artikel 66 i denna konvention med de insamlade uppgifterna enligt denna artikel för att stimulera ett internationellt samarbete och göra internationella riktvärden möjliga.

4. Parterna ska säkerställa att de insamlade uppgifterna enligt denna artikel görs tillgängliga för allmänheten.

Särskilda åtgärder för genomförande av artikel 11:

- **IM/POLISSTYRELSEN, JM:** Åtgärder vidtas för att se till att man i utvecklingen av nya datasystem kan samla in sådana uppgifter som förutsätts i konventionen. Med andra ord ska bland annat relationen mellan offret och förövaren samt offrets kön statistikföras.
- **SHM:** Åtgärder vidtas för att se till att man i utvecklingen av nya datasystem kan samla in sådana uppgifter som förutsätts i Istanbulkonventionen. Med andra ord ska strukturerade dokument i datasystemen inom social- och hälsovården upprättas så att sådan våldsrelaterad information som är väsentlig med tanke på konventionen framgår av kund- och klientuppgifterna inom social- och hälsovården.
- **SHM:** Ministeriet låter utreda hur vanligt det är att personer med funktionsnedsättning utsätts för sådana former av våld som omfattas av konventionen och hur bra tillgång till tjänster dessa personer har.
- **SHM/THL:** En undersökning om barn som blir utsatta för våld ska genomföras med regelbundna mellanrum som en del av den nationella skolhälsoenkäten.
- **IM:** Ministeriet främjar forskningen om behandling av sexualbrott i samband med förundersökningar i syfte att utveckla myndighetsverksamheten.

- **SHM:** Ministeriet beräknar hur höga kostnader som föranleds av våld i nära relationer i Finland.

Artikel 12

Allmänna skyldigheter

1. Parterna ska vidta nödvändiga åtgärder för att främja förändringar i kvinnors och mäns sociala och kulturella beteendemönster i syfte att utrota fördomar, sedvänjor, traditioner och all annan praxis som utgår från föreställningen om kvinnors underordning eller från stereotypa roller för kvinnor och män.

2. Parterna ska vidta nödvändiga lagstiftningsåtgärder och andra åtgärder för att förebygga alla former av våld som faller inom ramen för denna konvention och som utövas av en fysisk eller juridisk person.

3. Alla åtgärder som vidtas enligt detta kapitel ska genomföras med beaktande av de särskilda behov som vissa personer har på grund av särskilda omständigheter som har gjort dem särskilt utsatta. Alla brottsoffers mänskliga rättigheter ska sättas i centrum.

4. Parterna ska vidta nödvändiga åtgärder för att uppmuntra alla samhällsmedlemmar, särskilt män och pojkar, att aktivt bidra till att förebygga alla former av våld som faller inom ramen för denna konvention.

5. Parterna ska säkerställa att kultur, sedvänja, religion, tradition eller så kallad heder inte ska kunna betraktas som ett rättfärdigande av någon våldshandling som faller inom ramen för denna konvention.

6. Parterna ska vidta nödvändiga åtgärder för att främja program och aktiviteter för att stärka kvinnors ställning.

Särskilda åtgärder för genomförande av artikel 12:

- **UKM:** Kompetensen att förebygga våld utökas bland yrkespersoner som arbetar med ungdomar. Aktörerna utgörs av enheter som utvecklar förebyggande ungdomsarbete.

- **UKM:** Ministeriet genomför en kampanj för att främja jämställdhet och motarbeta våld inom idrotts- och ungdomsarbetet.

Artikel 13

Ökad medvetenhet

1. Parterna ska regelbundet och på alla nivåer främja eller genomföra kampanjer och program för ökad medvetenhet, inbegripet i samarbete med nationella människorättsinstitutioner och jämställdhetsorgan, det civila samhället och frivilligorganisationer, särskilt kvinnoorganisationer, när så är lämpligt, för att öka allmänhetens medvetenhet om och förståelse för hur alla former av våld som faller inom ramen för denna konvention tar sig uttryck, dess konsekvenser för barn och behovet av att förebygga detta våld.

2. Parterna ska säkerställa att informationen om vilka åtgärder som kan vidtas för att förebygga de våldshandlingar som faller inom ramen för denna konvention får stor spridning hos allmänheten.

Särskilda åtgärder för genomförande av artikel 13:

- **IM/MIGRI, ANM:** En ökad medvetenhet om jämlikhet och jämställdhet främjas med hjälp av färdiga handlingsmodeller bland asylsökande och personer som omfattas av integrationstjänsterna.
- **ANM, SHM:** Genom att utveckla integrationsutbildningen för föräldrar som sköter sina barn hemma försöker ministerierna förhindra att familjemedlemmarna i invandrarfamiljer integrerar sig i olika takt i samhället.Handledningen av invandrarfamiljer stärks som en del av verksamheten vid de familjecenter som ingår i social- och hälsovårdsministeriets program för utveckling av barn- och familjetjänsterna.
- **SHM/THL:** Ett handlingsprogram för att minska kroppslig åga mot barn utarbetas som en del av ett omfattande program för främjande av tryggheten bland barn och unga.
- **UM:** Ministeriet anordnar seminarier, workshoppar och andra evenemang kring temat våld mot kvinnor som en del av arbetet för att göra Istanbulkonventionen känd och främja kvinnornas och flickornas rättigheter på nationell nivå.

Artikel 14

Utbildning

1. Parterna ska, när det är lämpligt, vidta nödvändiga åtgärder för att utbildningsmaterial om till exempel jämställdhet mellan kvinnor och män, icke-stereotypa könsroller, ömsesidig respekt, fredlig lösning av konflikter i mellanmännsliga relationer, könsrelaterat våld mot kvinnor och rätten till personlig integritet, ska ingå i formella läroplaner på alla utbildningsnivåer och vara anpassade till elevernas utvecklingsförmåga.

2. Parterna ska vidta nödvändiga åtgärder för att främja de principer som avses i punkt 1 i informell utbildningsverksamhet samt i idrotts-, kultur- och fritidsaktiviteter och i media.

Särskilda åtgärder för genomförande av artikel 14:

- **UKM/UBS, SHM/THL:** Åtgärder vidtas för att främja att befintligt material som behandlar jämställdhet, mänskliga rättigheter, säkerhetsfärdigheter och sexualfostran tas i bruk i undervisningen i hälsokunskap och i tillämpliga delar även i andra läroämnen.
- **SHM/THL:** Vid Centret för jämställdhetsinformation vid THL genomförs ett projekt där en guide om könsbetingad hatretorik, som utarbetats i Norge och som riktar sig till 13–18-åringar, anpassas till och förankras i Finland. Projektet finansieras av Nordiska ministerrådet för jämställdhet, och Finlands Ungdomssamarbete Allians rf deltar i marknadsföringen av guiden.
- **ANM, UKM/UBS:** När integrationsutbildning upphandlas i form av arbetskraftsutbildning ska upphandlingsenheterna redan nu i sina anbudsbegäranden och upphandlingsavtal beakta jämställdhetsinnehållet och könsperspektivet i integrationsfrämjande tjänster och stödåtgärder. ANM lyfter fram de skyldigheter som följer av Istanbulkonventionen när det gäller utvecklingen av läroplanerna för integrationsutbildningarna.

Artikel 15

Utbildning av yrkesgrupper

1. Parterna ska anordna eller förstärka lämplig utbildning för yrkesgrupper som kommer i kontakt med brottsoffer eller förövare av alla våldshandlingar som faller inom ramen för denna konvention om hur man kan förebygga och upptäcka sådant våld, jämställdhet mellan kvinnor och män, brottsoffrens behov och rättigheter, samt hur sekundär viktimisering kan förebyggas.

2. Parterna ska verka för att den utbildning som avses i punkt 1 även omfattar utbildning i myndighetssamverkan för att möjliggöra en heltäckande och lämplig hantering av ärenden som innefattar sådant våld som faller inom ramen för denna konvention.

Särskilda åtgärder för genomförande av artikel 15:

- **SHM/THL:** Den tilläggsutbildning i identifiering och bekämpning av våld i nära relationer och våld mot kvinnor som tagits fram inom ramen för projektet EPRAS etableras och sprids så att den integreras i den grundläggande utbildningen och påbyggnadsutbildningen för poliser och yrkespersoner inom social- och hälsovården.
- **UKM/UBS, SHM/THL:** Den generellt inriktade elevvården utvecklas för att förebygga våld.
- **IM/POLISSTYRELSEN, MIGRI, JM/RÅÅ:** Kompetensen när det gäller bedömning av ett offers skyddsbehov, våldet som fenomen, sensitivt bemötande av offer och traumakunskap ska stärkas hos poliser, åklagare, domare och i tillämpliga delar även personer som handlägger asyl- och uppehållstillståndsärenden. I detta avseende utnyttjas i tillämpliga delar rekommendationerna i den slutrapport som bereds av den arbetsgrupp som nämns nedan under artikel 49.
- **JM/BROTTSPÅFÖLJDSMYNDIGHETEN:** Kvinnofängelsepersonalens kompetens om våld i nära relationer och om hur man kan hjälpa offer inom brottspåföljdsområdet främjas.
- **ANM:** Kompetenscentret för integration av invandrare vid arbets- och näringsministeriet anordnar i samarbete med Förbundet för mänskliga rättigheter utbildning för yrkespersoner och organisationer som arbetar med in-

vandrare när det gäller förebyggande av omskärelse av flickor och kvinnor samt hedersrelaterat våld.

Artikel 16

Förebyggande ingripanden och behandlingsprogram

1. Parterna ska vidta nödvändiga lagstiftningsåtgärder eller andra åtgärder för att inrätta eller stödja program som syftar till att förövare som har utövat våld i hemmet ska lära sig att inte bete sig våldsamt i mellanmännsliga relationer i avsikt att förebygga ytterligare våld och förändra ett våldsamt beteendemönster.
2. Parterna ska vidta nödvändiga lagstiftningsåtgärder eller andra åtgärder för att inrätta eller stödja behandlingsprogram i avsikt att förebygga att förövare, särskilt sexualförbrytare, begår nya brott.
3. När parterna vidtar de åtgärder som avses i punkterna 1 och 2 ska de säkerställa att stöd till brottsoffren samt deras säkerhet och mänskliga rättigheter ska komma i första hand och att dessa program, när det är lämpligt, inrättas och genomförs i nära samarbete med specialiserade stödtjänster för brottsoffer.

Särskilda åtgärder för genomförande av artikel 16:

- **SHM/THL, JM/BROTTSPÅFÖLJDSMYNDIGHETEN:** Kvalitetsstandarder för program för våldsförövare utarbetas utifrån det kvalitetsstandardarbete som utförts av Förbundet för mödra- och skyddshem. I samband med att standarderna utarbetas tar man hänsyn till hur väl programmen lämpar sig för verkställigheten av straff.
- **JM/BROTTSPÅFÖLJDSMYNDIGHETEN:** Programmet Move! (att tala om våld i parrelationer) ackrediteras under 2018.

Artikel 17

Den privata sektorns och mediernas deltagande

1. Parterna ska uppmuntra den privata sektorn, sektorn för informations- och kommunikationsteknik och medierna, med vederbörlig hänsyn till yttrandefriheten och

deras oberoende, att delta i utvecklingen och genomförandet av politiken och att fastställa riktlinjer och normer för självreglering för att förebygga våld mot kvinnor och för att stärka respekten för kvinnors värdighet.

2. Parterna ska, i samarbete med aktörer inom den privata sektorn, utveckla och främja barns, föräldrars och lärares kunskaper om hur de bör hantera den informations- och kommunikationsteknikmiljö som ger tillgång till förnedrande innehåll av sexuell eller våldsamt karaktär och som kan vara skadlig.

Särskilda åtgärder för genomförande av artikel 17:

- **JM, SHM, IM:** Utifrån resultaten i den jämställdhetsbarometer som publiceras 2018 bedöms vilka åtgärder som behöver vidtas i samarbete med den privata sektorn för att minska hatretoriken mot kvinnor. Jämställdhetsbarometern ger aktuell information om hatretorik mot kvinnor på nätet.
- **SHM, JM:** Ministerierna sprider information om den guide om könsrelaterad hatretorik som samordnas av Centret för jämställdhetsinformation vid THL och som riktar sig till ungdomar.

Åtgärder ämnade att skydda offer

Artikel 19

Information

Parterna ska vidta nödvändiga lagstiftningsåtgärder eller andra åtgärder för att säkerställa att brottsoffer skyndsamt och på ett språk som de förstår får adekvat information om vilka stödtjänster och rättsliga åtgärder som finns.

Särskilda åtgärder för genomförande av artikel 19:

- **SHM/THL:** Invånarnas och social- och hälsovårdspersonalens medvetenhet om stödtjänster för våldsoffer ökas. Med dessa stödtjänster avses särskilda stödtjänster som tillhandahålls av Brottsofferjouren och av andra aktörer.
- **SHM/THL:** Befolkningen informeras om skyddshemstjänsterna som en del av projektet EPRAS, och dessutom marknadsförs telefontjänsten Nollinjen.

Artikel 20

Allmänna stödtjänster

1. Parterna ska vidta nödvändiga lagstiftningsåtgärder eller andra åtgärder för att säkerställa att personer som har utsatts för våld har tillgång till tjänster som underlättar deras återhämtning. Dessa åtgärder ska, när det behövs, omfatta tjänster som juridisk och psykologisk rådgivning, ekonomiskt bistånd, boende, utbildning, fortbildning och hjälp med att hitta en anställning.

2. Parterna ska vidta nödvändiga lagstiftningsåtgärder eller andra åtgärder för att säkerställa att brottsoffer har tillgång till en hälso- och sjukvård och socialtjänst som har tillräckliga resurser och personal som är utbildad för att hjälpa brottsoffer och kan hänvisa dem till lämpliga tjänster.

Särskilda åtgärder för genomförande av artikel 20:

- **SHM:** Ministeriet hjälper kommunerna att bilda nätverk i fråga om de allmänna stödtjänsterna för våldsoffer, som de är skyldiga att ordna, genom lokalt samarbete med aktörer inom den tredje sektorn (t.ex. kommuninfo).
- **SHM:** Åtgärder vidtas för att se till att de stödtjänster som enligt socialvårdslagen ska erbjudas personer som behöver stöd på grund av våld i nära relationer eller våld i hemmet faktiskt tillhandahålls i landskapen, när skyldigheten att ordna allmänna stödtjänster i samband med vårdreformen övergår från kommunerna till landskapen.
- **SHM, JM, IM:** Åtgärder vidtas för att se till att verkställandet och uppföljningen av arbetet för att förebygga våld integreras i främjandet av hälsa, välfärd och trygghet, som hör till landskapens ansvar.

Artikel 23

Skyddat boende

Parterna ska vidta nödvändiga lagstiftningsåtgärder eller andra åtgärder för att tillhandahålla lämpliga och lättillgängliga skyddade boenden i tillräckligt antal så att brottsoffren ska vara trygga och för att aktivt vända sig till brottsoffer, särskilt kvinnor och deras barn.

Särskilda åtgärder för genomförande av artikel 23:

- **SHM/THL:** Finansieringen torde öka till drygt 19 miljoner euro år 2019, vilket gör det möjligt att förbättra skyddshemmens regionala tillgänglighet.
- **SHM/THL:** Som ett led i utvecklingen av skyddshemstjänsterna ökas skyddshemspersonalens kunskande om våld i nära relationer som fenomen, kris- och traumaarbetet i skyddshem samt arbetet med barn, personer med funktionsnedsättning och äldre i skyddshem.

Artikel 25

Hjälp till personer som har utsatts för sexuellt våld

Parterna ska vidta nödvändiga lagstiftningsåtgärder eller andra åtgärder för att inrätta lämpliga och lättillgängliga mottagningscenter i tillräckligt antal för personer som har blivit våldtagna eller utsatta för sexuellt våld så att en medicinsk och rättsmedicinsk undersökning ska kunna göras och traumastöd och rådgivning ska kunna erbjudas.

Särskilda åtgärder för genomförande av artikel 25:

- **SHM/THL:** Nya SERI-stödcenter avsedda för sexualbrottsoffer öppnas först i Åbo och Tammerfors och senare även i Kuopio och Uleåborg.

Artikel 26

Skydd och hjälp för barnvittnen

1. Parterna ska vidta nödvändiga lagstiftningsåtgärder eller andra åtgärder för att säkerställa att skydd och stödtjänster för brottsoffer tillhandahålls med vederbörlig hänsyn till barns rättigheter och behov när de har bevittnat sådant våld som faller inom ramen för denna konvention.

2. De åtgärder som vidtas i enlighet med denna artikel ska omfatta åldersanpassad psykosocial rådgivning för barn som har bevittnat sådant våld som faller inom ramen för denna konvention och ska genomföras med hänsyn till barnets bästa.

Särskilda åtgärder för genomförande av artikel 26:

- **SHM/THL:** Förfarandet att tala om trygghet med barn utvecklas genom ett pilotförsök med ett verktyg som tjänar detta syfte, och förfarandet för att hänvisa barn vid familjecentren till tjänster utvecklas. (I och med verksamhetsmodellen med familjecenter blir tjänsterna för barnfamiljer en fungerande helhet i form av ett nätverk. Inom ramen för tjänsterna utvecklas verktyg för tidig identifiering och tidigt ingripande också när det gäller att tala om våld och trygghet.)

Artikel 28

Anmälan av yrkesgrupper

Parterna ska vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de regler om tystnadsplikt som den nationella lagstiftningen uppställer för vissa yrkesgrupper inte utgör ett hinder för möjligheten att under särskilda omständigheter göra en anmälan till behöriga organisationer eller myndigheter om de har rimlig anledning att anta att en allvarlig våldshandling som faller inom ramen för denna konvention har begåtts och att ytterligare allvarliga våldshandlingar kan förväntas.

Särskilda åtgärder för genomförande av artikel 28:

- **SHM/THL, IM/POLISSTYRELSEN, UKM:** Medvetenheten och kunnandet om yrkespersoners anmälningsrättigheter och anmälningskyldigheter ökas inom olika förvaltningsområden, till exempel genom handboken "Luo luottamusta, suojele lasta" (Skapa förtroende, skydda barnet) och genom att erbjuda utbildning bland annat om den lagändring som gjorts i syfte att förhindra familjemord, enligt vilken en yrkesperson har rätt att lämna polisen sekretessbelagda uppgifter som är nödvändiga för bedömningen av ett hot mot liv eller hälsa eller för förhindrande av en hotande gärning.

Artikel 31

Vårdnad, umgängesrätt och säkerhet

1. Parterna ska vidta nödvändiga lagstiftningsåtgärder eller andra åtgärder för att säkerställa att förekomsten av sådant våld som faller inom ramen för denna konvention beaktas när frågor om vårdnad av barn och barns umgängesrätt ska avgöras.

2. Parterna ska vidta nödvändiga lagstiftningsåtgärder eller andra åtgärder för att säkerställa att utövandet av umgängesrätt eller vårdnad inte äventyrar brottsoffrets eller barnens rättigheter och säkerhet.

Särskilda åtgärder för genomförande av artikel 31:

- **JM:** I beredningen av lagreformen angående vårdnad om barn och umgängesrätt beaktas våldsaspekten, och barnets säkerhet säkerställs.

Artikel 36

Sexuellt våld, inbegripet våldtäkt

1. Parterna ska vidta nödvändiga lagstiftningsåtgärder eller andra åtgärder för att säkerställa att följande uppsåtliga gärningar är straffbelagda:

a. att sexuellt penetrera en annan persons kropp vaginalt, analt eller oralt med en kroppsdel eller ett föremål utan dennes samtycke,

b. att utföra andra handlingar av sexuell karaktär med en person utan dennes samtycke,

c. att förmå en annan person att utföra handlingar av sexuell karaktär med en tredje person utan dennes samtycke.

2. Samtycke ska lämnas av egen fri vilja och bedömas med hänsyn till förhållandena i det enskilda fallet.

3. Parterna ska vidta nödvändiga lagstiftningsåtgärder eller andra åtgärder för att säkerställa att bestämmelserna i punkt 1 även gäller för gärningar som begås mot tidigare eller nuvarande makar eller partner som erkänns i nationell rätt.

- **JM/RÅÄ, IM/POLISSTYRELSEN:** Polisen och åklagarna orienteras djupare i rekvisitet för våldtäkt, närmare bestämt i särdragen enligt 2 mom., så att det bidrar till att lagstiftningens syfte uppfylls.

Artikel 37

Tvångsäktenskap

1. Parterna ska vidta nödvändiga lagstiftningsåtgärder eller andra åtgärder för att säkerställa att uppsåtliga gärningar som består i att tvinga en vuxen person eller ett barn att ingå äktenskap är straffbelagda.

2. Parterna ska vidta nödvändiga lagstiftningsåtgärder eller andra åtgärder för att säkerställa att uppsåtliga gärningar som består i att förleda en vuxen person eller ett barn till en annan parts eller stats territorium där han eller hon inte är bosatt i syfte att den vuxna personen eller barnet ska tvingas ingå äktenskap är kriminaliserade.

- **JM, SHM, IM, UKM:** Utifrån en i Finland sammanställd utredningspromemoria om förekomsten och uppdagandet av tvångsäktenskap gör man upp en lägesbild över bekämpning och förebyggande av tvångsäktenskap. Dessutom kartläggs myndigheternas behov av anvisningar och utbildning (även med beaktande av andra former av hedersrelaterat våld).

Artikel 38

Kvinnlig könsstympning

Parterna ska vidta nödvändiga lagstiftningsåtgärder eller andra åtgärder för att säkerställa att följande uppsåtliga gärningar är straffbelagda:

a. att skära bort eller på annat sätt stympa hela eller delar av en kvinnas yttre eller inre blygdläppar eller klitoris,

b. att tvinga eller förmå en kvinna att genomgå någon av de handlingar som anges i punkt a,

c. att mana, tvinga eller förmå en flicka att genomgå någon av de handlingar som anges i punkt a.

Särskilda åtgärder för genomförande av artikel 38:

- **SHM/THL:** Ett nytt FGM-handlingsprogram görs upp. Det sträcker sig fram till år 2020, varefter det inkluderas i handlingsprogrammet för sexuell hälsa och fortplantningshälsa. Därtill utvecklas yrkespersonernas utbildning, så att de lär sig att tala om fenomenet och känner till sina anmälningskyldigheter.

Åtgärder för att se till att förövarna ställs till svars

Artikel 49

Allmänna skyldigheter

1. Parterna ska vidta nödvändiga lagstiftningsåtgärder eller andra åtgärder för att säkerställa att utredningar och rättsliga förfaranden vid alla former av våld som faller inom ramen för denna konvention genomförs utan oskäligt dröjsmål och med beaktande av brottsoffrets rättigheter i alla delar av rättsprocessen.

2. Parterna ska vidta nödvändiga lagstiftningsåtgärder eller andra åtgärder, i enlighet med de mänskliga rättigheternas grundläggande principer och med beaktande av en genusteoretisk förståelse av våldet, för att säkerställa att de gärningar som är straffbelagda i enlighet med denna konvention utreds och lagförs effektivt.

Särskilda åtgärder för genomförande av artikel 49:

- **JM/RÅÄ, IM/POLISSTYRELSEN:** Straffprocessen bedöms ur offrets synvinkel, och en arbetsgrupp som tillsatts av justitieministeriet kartlägger bästa praxis för beaktande av offrets behov i en straffprocess. Utifrån de utveck-

lingsbehov som arbetsgruppen kommit fram till bereds eventuella rekommendationer med hänsyn till åklagarnas och domstolarnas oavhängighet.

Artikel 51

Riskbedömning och riskhantering

1. Parterna ska vidta nödvändiga lagstiftningsåtgärder eller andra åtgärder för att säkerställa att alla berörda myndigheter gör en bedömning av om liv riskeras, hur allvarlig situationen är och risken för upprepat våld i syfte att förhindra detta och vid behov ge samordnat skydd och stöd.

2. Parterna ska vidta nödvändiga lagstiftningsåtgärder eller andra åtgärder för att säkerställa att vid den bedömning som avses i punkt 1, i alla delar av utredningen och vid tillämpningen av skyddsåtgärder, vederbörlig hänsyn tas till om förövarna av sådana våldshandlingar som faller inom ramen för denna konvention innehar eller har tillgång till skjutvapen.

Särskilda åtgärder för genomförande av artikel 51:

- **SHM/THL:** Åtgärder vidtas för att stödja en fortsatt spridning av verksamhetsmodellen MARAK, och modellen etableras som en del av det multiprofessionella arbetet för att motverka våld. (*Utbildningen i fråga om riskbedömningsverktyget integreras i den mån det är möjligt i all utbildning angående våld i nära relationer för yrkespersoner som utför våldsrelaterat arbete i kommunerna och för poliser. Vidare överförs 40 000 euro till driftsanslagen för verksamhetsmodellen MARAK.*)

Artikel 53

Besöksförbud

1. Parterna ska vidta nödvändiga lagstiftningsåtgärder eller andra åtgärder för att säkerställa att beslut om lämpliga besöksförbud är tillgängliga för personer som har utsatts för våld som faller inom ramen för denna konvention.

2. Parterna ska vidta nödvändiga lagstiftningsåtgärder eller andra åtgärder för att säkerställa att de besöksförbud som avses i punkt 1

- är tillgängliga för omedelbart skydd och utan att vara oskäligt ekonomiskt eller administrativt betungande för brottsoffret,
- utfärdas för en viss period eller tills beslutet ändras eller upphävs,
- utfärdas ex parte och med omedelbar verkan när så är nödvändigt,
- är tillgängliga oberoende av, eller utöver, andra rättsliga förfaranden,
- får presenteras i efterföljande rättsliga förfaranden.

3. Parterna ska vidta nödvändiga lagstiftningsåtgärder eller andra åtgärder för att säkerställa att överträdelse av besöksförbud som har utfärdats enligt punkt 1 är föremål för effektiva, proportionerliga och avskräckande straffrättsliga eller andra rättsliga sanktioner.

Särskilda åtgärder för genomförande av artikel 53:

- **JM:** Ministeriet utreder hur ansökningarna om besöksförbud påverkas av att ansökningsprocessen beläggs med en avgift.

Samordning av åtgärderna

- **SHM, NAPE:** Man utreder hur nätverket mot våld kunde stärkas.
- **NAPE:** Nya våldsfenomen som kvinnor utsätts för följs upp. Det kan till exempel handla om våld mot kvinnor som sker med hjälp av ny teknik eller via digitala medier.
- **NAPE:** En kommunikationsplan görs upp för kommissionen för bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet.
- **NAPE:** När man nått halvvägs i genomförandeplanen granskas eventuella lagändringsbehov.
- Möjligheten att kommissionen för bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet i framtiden kunde anvisas ett separat anslag utreds.

Internet: stm.fi/sv/publikationer

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSMINISTERIET

ISSN PDF 1797-9854
ISBN PDF 978-952-00-3971-4